

การศึกษาและพัฒนารูปแบบต้นแบบเครื่องประดับร่วมสมัยสกุลช่างสุโขทัย

The Study and Design Development of Jewelry Prototype in Sukothai

Contemporary Style

ศศันท์ ศรีเพชรพันธุ์^{1*} และ จิราพร รอดคุ้ม²

บทคัดย่อ

การศึกษาและพัฒนารูปแบบต้นแบบเครื่องประดับร่วมสมัยในสกุลช่างสุโขทัยมีการนำเอาเทคนิคการสร้างงานในสกุลช่างสุโขทัยประกอบกับการนำลวดลายธรรมชาติมาสร้างเป็นรูปแบบงานร่วมสมัยสำหรับนำไปสร้างต้นแบบในงานเครื่องประดับ โดยในงานวิจัยเป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มา รูปแบบเครื่องประดับสกุลช่างสุโขทัย รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านทอง ผู้เชี่ยวชาญ ในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาแนวทางการทำงานของนักออกแบบจำนวน 3 ท่านที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมไทย ทำให้ได้รูปแบบแนวทางในการออกแบบงานคือ ทำต้นแบบเครื่องประดับที่มีการร้อยเรียงในลักษณะของลูกประคำที่มีรูปทรงจากเรขาคณิตประยุกต์นำเอามาใช้ในการออกแบบผ่านการสร้างสรรค์ของกระบวนการทำงานโดยใช้เทคนิคการขึ้นรูป การทำลวดลาย การฉลุลาย และการลงยาสีร้อนและเย็น ตามรูปแบบของช่างทองสุโขทัย จากผลที่ได้พบว่า รูปทรงเรขาคณิตที่ผ่านการร้อยเรียงเป็นลูกประคำนั้นได้รับความนิยมพึงพอใจสูงสุดที่ 34 คะแนน ทั้งนี้เพราะทางผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญต้องการให้การออกแบบมีลักษณะร่วมสมัย รวมถึงมีการพัฒนาไปจากรูปแบบเดิมของสกุลช่างสุโขทัยเพื่อขยายฐานของกลุ่มลูกค้าให้กว้างมากขึ้น ในขณะที่ผลจากการออกแบบ ผู้วิจัยได้ทำการขึ้นรูปเครื่องประดับต้นแบบจำนวน 2 รูปแบบที่ใช้เทคนิคการลงยาสีและลวดลายประดับที่แตกต่างกัน คือ รูปแบบที่เน้นการร้อยเรียงเป็นลูกประคำ

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

E-mail: littlemonkey_99@hotmail.com

E-mail: kanomson@hotmail.com

ใช้การลงยาสีร้อนทำเป็นต้นแบบเครื่องประดับโดยนำเอาลวดลายเครือเถาเข้ามาประดับพร้อมกับการฉลุลาย ในขณะที่เครื่องประดับต้นแบบที่ใช้การลงยาสีเย็น ได้ทดลองชุบทองและนำเอาลวดลายดอกไม้ ใบไม้จากธรรมชาติเข้ามาผสมผสานกับตัวงาน ทำให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น

คำสำคัญ : เครื่องประดับร่วมสมัย, เครื่องทองสุโขทัย

Abstract

The study and design development of the jewelry prototype design in the Sukhothai contemporary style has brought the creative works in the Sukhothai technique combine with the natural patterns to create a style for prototypes in jewelry. The research is a study about the Sukhothai jewelry style including information from interviewing the entrepreneurs and experts in the area of Srichadchanalai district. In addition, this research has studied for the guidelines from the work of 3 designers who were inspired by Thai arts and culture. The design guidelines are making jewelry prototypes that are arranged in the form of applied geometry with bead necklace used in the design through the forming technique, patterning, stencil, and enamel. According to the pattern of the Sukhothai goldsmith that the results found the geometry pattern has been arranged in a bead has received the highest satisfaction score of 34 points. From the discussion, the entrepreneurs and experts want a contemporary design with the development of the original style of the Sukhothai to expand the customer base. In the section of the design, the result was demonstrated by the creation of 2 prototypes of jewelry that use different techniques of hot and cold enamel to create the colors and decorative patterns, which are patterns that use hot enamel technique making the prototype by applying the pattern of the vine into the ornament. Finally, the prototype jewelry using cold enamel technique have experimented with gold plating and using floral patterns leaves from nature integrate with the work to present contemporary style.

Keywords: Contemporary jewelry, Sukhothai gold ornament

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องทองสุโขทัยเป็นงานฝีมือของชาวบ้านในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่ได้รับความนิยมสูงมาก โดยผลิตจากทองคำบริสุทธิ์ 99.99% จึงทำให้มีราคาสูงกว่าเครื่องทองทั่วไป เป็นงานที่ผลิตด้วยมือจากช่างผู้ชำนาญการจึงมีลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งได้แรงบันดาลใจ แนวความคิดที่หลากหลายทั้งศิลปะลายปูนปั้นจากวัดนางพญา ลวดลายจากเครื่องสังคโลก โดยลักษณะงานเครื่องทองสมัยโบราณ ที่ถูกขุดค้นพบในบริเวณเมืองเก่า เกิดจากภูมิปัญญาที่สั่งสมตกทอดกันมาของช่างทอง ทำให้งานทองสุโขทัยออกมา มีความละเอียด ประณีตงดงาม และมีคุณค่าทางศิลปะอย่างมาก ถือว่าเป็นงานที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย โดยจัดแบ่งประเภทงานเครื่องทองสุโขทัยเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือประเภทเครื่องประดับและประเภทเครื่องใช้สอย (ทองสุโขทัย : อโนมา : 2545 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) จากการศึกษาพบว่างานเครื่องทองสุโขทัยในช่วงสมัยแรกนั้น เริ่มขึ้นเมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2526 จากช่างทำทองชาวจีน 2 คน ชื่อฟั้งและซุ่ย ได้เดินทางจากกรุงเทพฯ มาตั้งถิ่นฐานในอำเภอศรีสัชนาลัย โดยได้รับความช่วยเหลือจากนายเชื้อ วงศ์ใหญ่ ทำให้สามารถประกอบอาชีพทำทอง ซึ่งนายเชื้อ วงศ์ใหญ่ ได้เรียนและฝึกฝนการทำทองกับทั้งคู่ จนกระทั่งสามารถเปิดร้านรับทำทองได้ ในช่วงแรกนั้นนายเชื้อรับทำเฉพาะงานสั่งทำเพียงเท่านั้น โดยยังไม่มียางทองรูปพรรณวางจำหน่ายซึ่งรูปแบบงานทองที่สั่งทำนั้นมีรูปแบบที่ค่อนข้างเรียบง่าย ไม่มีความแตกต่างจากทองรูปพรรณทั่วไปในสมัยนั้น จากนั้นนายเชื้อได้ถ่ายทอดวิชาช่างทองให้กับลูกสาวและลูกชาย ซึ่งต่อมากลางซุ่ยได้แยกตัวออกไปเปิดร้านเป็นของตัวเองชื่อว่าร้านทองสมศักดิ์ ส่วนลูกสาวได้รับสืบทอดร้านต่อจากบิดา โดยใช้ชื่อว่าร้านบ้านทองสมสมัย จากการที่ยึดอาชีพการทำทองเป็นหลัก จึงทำให้มีโอกาสได้เห็นเครื่องทองโบราณ ที่มีรูปแบบและลวดลายต่างๆ จำนวนมากมาย ต่อมาได้มีหม่อมราชวงศ์กุลท่านหนึ่ง ได้นำรูปแบบงานเครื่องทองโบราณมาให้ดู จึงเกิดความคิดที่จะทำสร้อยลายแบบนี้ขึ้นมา สร้อยเส้นนั้นเป็นสร้อยที่ทำด้วยสัมฤทธิ์ถักสาน จึงได้แกะลายออกมาศึกษา และใช้ลวดทองแดงถักร้อยตามรูปแบบเดิม หลังจากนั้นจึงได้ทดลองใช้ทองคำ เรียกว่า สร้อยสี่เส้า นับเป็นสร้อยเส้นแรกที่เลียนแบบรูปแบบงานสร้อยทองโบราณได้สำเร็จ หลังจากนั้นก็ได้ผลิตออกจำหน่ายในรูปแบบของทองรูปพรรณที่เลียนแบบงานทองโบราณ ส่งผลให้ได้รับความนิยมสูงสุดในประมาณปี พ.ศ. 2536 จึงได้มีการขยายการผลิต โดยนำชาวบ้านมาฝึกทำทอง เช่น ริดทอง ถักทอง และดัดลวดลายเป็นต้น เมื่อกิจการการทำทองโบราณขยายตัวมากขึ้นตามความต้องการของตลาด ช่างทองที่มีฝีมือบางท่านจึงได้ แยกตัวออกมาเปิดกิจการเป็นของตัวเอง และช่างทองบางท่านที่รับงานทำอยู่ที่บ้าน ก็ได้มีการลงทุนเปิดร้าน จนมีร้านทองในบริเวณเมืองเก่า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัยขึ้นมากมาย

แต่ทั้งนี้จากผลกระทบทางวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยอยู่ในภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้ร้านทองในอำเภอศรีสัชนาลัยหลายร้านประสบปัญหาในการดำเนินงาน เนื่องจากราคาของเครื่องทองสุโขทัยนั้น มีราคาค่อนข้างสูง ถูกค้าจึงลดน้อยลงทำให้ต้องปิดกิจการไป อย่างไรก็ตามจากผลของการปรับตัวทำให้ในปัจจุบันนี้ร้านเครื่องทองสุโขทัยหลายร้านที่ได้มีการลดต้นทุนการผลิตลง และมีการนำโลหะชนิดอื่น เช่น เงินมาผลิตทดแทนการใช้ทองคำ อีกทั้งทำการพัฒนารูปแบบให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้กับลูกค้าจึงทำให้เกิดร้านที่จัดจำหน่ายเฉพาะเครื่องเงินสกุลช่างสุโขทัยเพิ่มขึ้นมานั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากรูปแบบ ที่ค่อนข้างแปลกตา มีลักษณะคล้ายงานเครื่องทองโบราณ จึงเป็นที่สนใจอย่างมากของผู้คน ในช่วงที่แรกที่มีการผลิตงานออกมา จนกระทั่งในปัจจุบันพบว่ารูปแบบของงานเครื่องประดับสุโขทัยเริ่มเกิดการซ้ำไม่เกิดความหลากหลายมากนัก เห็นได้จากงานของผู้ประกอบการชมรมเงินทองศรีสัชนาลัย 800 ปี ทำให้เกิดเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษารูปแบบเครื่องประดับในงานสกุลช่างสุโขทัย พบว่ามีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. เป็นงานที่ทำด้วยฝีมือของช่างท้องถิ่น กระบวนการผลิตเป็นแบบผลิตด้วยมือไม่มีการใช้เครื่องจักรโดยใช้เครื่องมือแบบภูมิปัญญาไทย ศิลปหัตถกรรมฝีมือชาวบ้านเป็นแบบโบราณ
2. โลหะที่ใช้ผลิตจะเป็นทองคำที่มีความบริสุทธิ์สูง 99.99 % ซึ่งจะมีความยืดหยุ่นเป็นอย่างดี รวมถึงมีกระบวนการผลิตที่มีละเอียดและซับซ้อนมาก จึงทำให้ชิ้นงานแต่ละชิ้นมีความละเอียดประณีตมาก
3. ได้รับแรงบันดาลใจแรงจากสิ่งแวดล้อมต่างๆทั้งทางธรรมชาติ งานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม งานจิตรกรรม งานปูนปั้น รูปเคารพ เป็นต้น ใช้ความคิดสร้างสรรค์สูง จึงทำให้รูปแบบและลวดลายของงานเครื่องประดับสกุลช่างสุโขทัยมีเอกลักษณ์โดดเด่น

ดังนั้นในกระบวนการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาลักษณะรูปทรงเพื่อใช้ในการออกแบบงานเครื่องประดับต้นแบบให้มีความร่วมสมัย โดยนำมาผสมผสานกับเทคนิคการสร้างงานของสกุลช่างสุโขทัย

2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก่อนเริ่มต้นกระบวนการวิจัยได้มีการศึกษาโครงสร้างของลวดลายและเทคนิคการสร้างงานเครื่องประดับสกุลช่างสุโขทัยเพื่อนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบลวดลายทั้งงดงามและปราณีตรวมถึงเทคนิคการผลิต

ดั้งเดิมของงานสกุลช่างสุโขทัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิคโบราณและแรงบันดาลใจ เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ

2.1 แหล่งที่มาของลวดลายสกุลช่างสุโขทัย

เครื่องประดับสกุลช่างสุโขทัยนั้นมีหลายรูปแบบที่ผ่านการพัฒนาออกมาสู่ตลาดเพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย ซึ่งในระยะแรกกลุ่มลูกค้าจะเป็นคนที่สนใจของเก่าและสะสมงานศิลปะ แต่ด้วยรูปลักษณ์ รูปแบบ และลวดลายที่มีความโดดเด่นสะดุดตาของเครื่องทองสุโขทัยทำให้มีกลุ่มลูกค้าที่มีความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยลวดลายส่วนใหญ่ที่ใช้ในงานนั้นเรียกว่า “ลายเครือวัลย์ หรือ ลายเครือเถา” เป็นลวดลายที่เก่าแก่และเป็นลายที่เหมาะสมที่สุดของงานเครื่องทองสุโขทัย เพราะเป็นลวดลายที่สามารถใส่ได้ในทุกรูปแบบรูปทรงของเครื่องทองสุโขทัย จากการสัมภาษณ์คุณปราโมทย์ เขาทิน (2557: สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์) โดยที่มาของลวดลายที่ปรากฏอยู่บนงานเครื่องทองสุโขทัยได้แรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาและศิลปะวัฒนธรรมในท้องถิ่นซึ่ง อาทิ เช่น ลายปูนปั้นหรือลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องประดับเทวรูป, การสร้างสรรค์จากแนวคิดและจินตนาการของช่างผู้ผลิต, ลวดลายจากเครื่องสังคโลกและเครื่องประดับโบราณในบริเวณสุโขทัย (สันติ เล็กสุขุม, 2551: 38; กรมศิลปากร สำนักโบราณคดี, 2553: 76-100) โดยศิลปะสุโขทัยจัดว่าเป็นศิลปะที่งดงามที่สุด ลวดลายปูนปั้นจากวัดนางพญาเป็นลวดลายปูนปั้นที่มีชื่อเสียงและเป็นอีกหนึ่งแรงบันดาลใจในการออกแบบลวดลายเครื่องประดับสุโขทัยโดยได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะล้านนาและจีนจะพบว่างานช่างทั้งทางด้านลวดลายประดับสิ่งก่อสร้างในช่วงเวลาดังกล่าวมีความแพร่หลายอยู่ในงานศิลปะทั้งแบบล้านนาและศิลปะแบบอยุธยา (สันติ เล็กสุขุม, 2555: 133-140)

2.2 ผลงานรูปแบบของเครื่องประดับของศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมไทย

Bernard Maquin เป็นศิลปินนักออกแบบเครื่องประดับระดับโลก ชาวฝรั่งเศส ทำงานในบริษัทบีดีเจมส์ แรงบันดาลใจในการวาดภาพ การออกแบบ และการทำเครื่องประดับของเขาได้มาจากการที่เขาได้ใกล้ชิด สัมผัส วัฒนธรรมของประเทศไทย ที่มีวัฒนธรรมความแตกต่างกัน สร้างสรรค์งานเครื่องประดับอย่างมีหลักการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลการทำต้นแบบงานจากวัสดุอื่น การค้นคว้าวิธีการในการ

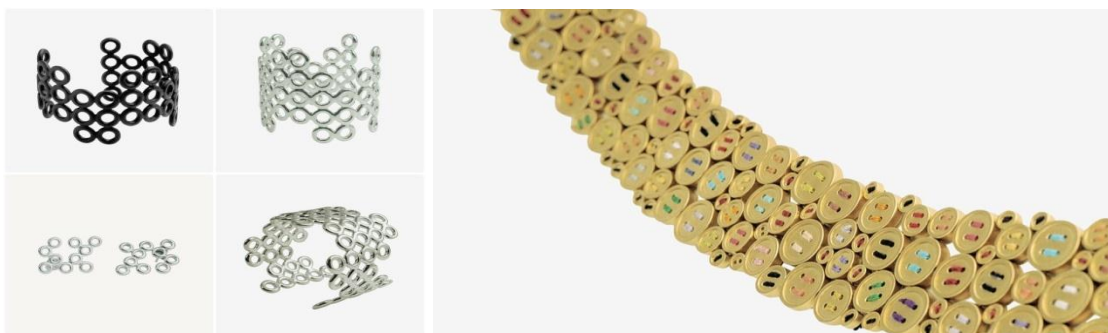
สร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนผลงานที่ผลิตมีความพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน



รูปที่ 1 ผลงานการออกแบบของ Bernard Maquin

ที่มา : <http://www.charleshollandercollection.com/bernard-maquin.html>

Chus Bures จากการศึกษาและสังเกตแนวทางการคิด วิธีการสร้างสรรค์ การออกแบบ เทคนิคการผลิต จากผลงานของ Chus Bures ผู้วิจัยได้นำเอาวิธีการผลิตงานที่เป็นวิธีการแบบดั้งเดิมนำมาใช้ในการสร้างผลงาน และการนำวัฒนธรรมมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบผลงาน การจัดเรียงรูปแบบงานที่มีความน่าสนใจ



รูปที่ 2 ผลงานการออกแบบของ Chus Bures

ที่มา : <http://www.chusbures.com/>

3. กระบวนการทดลองและวิจัย

3.1 การเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถาม ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานนั้นผู้วิจัยได้ทำการหาข้อมูลในการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจากชมรมเงินทองไทยศรีสัตนาคนาน้อยทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบของเครื่องประดับที่ได้ทำการออกแบบ จำนวน 5 ร้าน 7 คน โดยมีแนวทางการออกแบบทั้ง 3 แนวทางคือ

แนวทางที่ 1 การเน้นเทคนิคการผลิตงานเครื่องประดับสกุลช่างสุโขทัย

แนวทางที่ 2 การเน้นลวดลายที่เป็นลักษณะเด่นของงานสุโขทัย

แนวทางที่ 3 การเน้นลักษณะเรียบง่ายและรูปทรงของลูกประคำ

3.2 กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน

3.2.1 ทำการเตรียมโลหะทำชิ้นงาน 2 แบบคือ แบบแผ่นสำหรับทำตัวเรือนหลอมรีดเนื้อเงินแบบแผ่นใช้มีความหนา 0.30 มิลลิเมตร และแบบลวดสำหรับดัดเป็นลวดลายหลอมให้มีความหนา 0.26 มิลลิเมตร

3.2.2 การดัดลวดลาย โดยนำลวดปั่นเกลียวที่เตรียมมาดัดตามลวดลายที่ออกแบบไว้ และการดัดลายควรหยอดกาวอเนกประสงค์ชนิดแห้งเร็ว ไว้ที่รอยต่อของลายด้วยเพื่อไม่ให้ลวดลายหลุดออกจากกัน ช่วยให้ง่ายต่อการเชื่อมติดบนแผ่นและกันลวดดัดลายหลุดหาย

3.3.3 การเชื่อมลวดดัดลายติดบนแผ่นโลหะ นำลวดดัดลายที่ดัดเสร็จแล้วมาวางบนแผ่นที่เตรียมจากนั้นหยอดน้ำประสานและวางเชื่อมบัดกรีตามรอยต่อและลาย ค่อยๆใช้ไฟลง ไม่ควรใช้ไฟแรงในระยะแรกหรือจนกว่ากาวอเนกประสงค์จะระเหยหายไปหมดเพราะอาจจะทำให้ลวดลายที่ดัดไว้คลาดเคลื่อน หลังจากเชื่อมเสร็จให้ทำความสะอาดชิ้นงาน

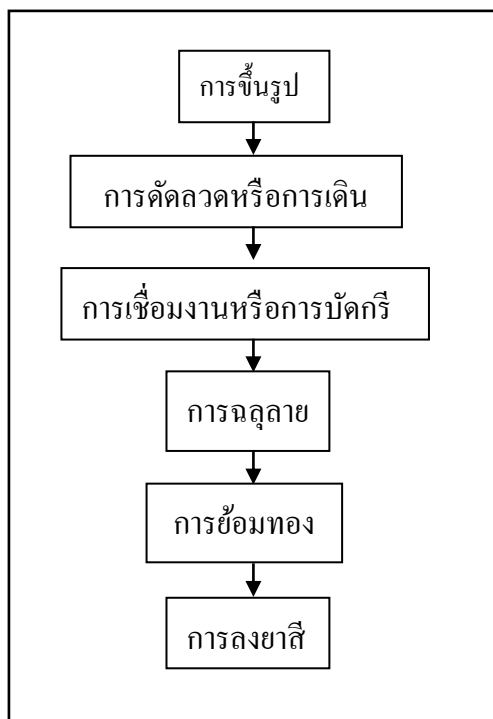
3.3.4 การฉลุลายโดยทำการฉลุพื้นที่ที่ไม่ต้องการออกจากแผ่นและตะไบตกแต่งขอบลวดรอยให้เรียบร้อย

3.3.5 การขึ้นรูปชิ้นงานให้ทำการพับชิ้นงานให้ได้รูปทรงที่ต้องการและเชื่อมงานโดยการเชื่อมมุมด้านในทั้งหมด แล้วเชื่อมแผ่นเงินปิดหัวท้าย จากนั้นจะรูสำหรับร้อยสร้อยให้มีขนาด 5.5 mm. ตามแบบแล้วเชื่อมหัวงูลวดปั่นเกลียวขนาด 6 mm. รอบรูสำหรับร้อยสร้อย ตะไบขัดแต่งด้วยตะไบและกระดาษทรายขอบและตัวชิ้นงานให้เรียบร้อย

3.3.6 การชุบเคลือบผิวด้วยทอง เริ่มจากทำความสะอาดชิ้นงาน โดยการนำไปต้มในสารส้ม และขัดลูก
ประคำดีควาย จะได้ชิ้นงานสำเร็จพร้อมสำหรับนำไปชุบเคลือบผิวหรือลงยาสี

3.3.7 การลงยาสี ทาดินสอพองที่ผสมน้ำตรงขอบรอยเชื่อมชิ้นงานเพื่อกันเชื้อแบคทีเรียไหลออกมาขณะทำการ
หลอมยาสี ค่อยๆหยอดผงยาสีตามสีที่ได้ออกแบบไว้ เกลี่ยผงยาสีให้กระจายสม่ำเสมอ แล้วนำชิ้นงานไปวางบน
ตะแกรง เผาให้ความร้อนกระจายทั่วชิ้นงาน จนผงยาสีหลอมละลายเป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด

โดยสามารถสรุปขั้นตอนได้ตามแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 สรุปขั้นตอนการขึ้นรูปเครื่องประดับต้นแบบ

4. ผลการวิจัยและวิเคราะห์ผล

4.1 ผลสรุปจากแบบสอบถามในขั้นตอนของการออกแบบ

ผู้ตอบแบบสอบถาม	รูปแบบเครื่องประดับ		
	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3
			
คุณปราโมทย์ ร้านบ้านทองสมสมัย	2	4	5
คุณพิชัย ร้านบ้านทองสมสมัย	1	5	4
คุณสมชาย ร้านบ้านทองสมศักดิ์	4	1	5
คุณอรอนงค์ ร้านอรอนงค์	3	2	5
คุณสุกัญญา ร้านทองนันทนา	2	3	5
คุณพิสมัย ร้านไหมเงิน	3	1	5
คุณวิเศษ ผู้เชี่ยวชาญงานเครื่องทองสุโขทัย	3	4	5
รวม	18	19	34

จากตารางสรุปแบบสอบถามความคิดเห็นด้านรูปทรงของเครื่องประดับในงานวิจัยนี้พบว่า รูปแบบที่ 3 ที่มีการลดทอนและเน้นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตและการเรียงร้อยในลักษณะของลูกประคำมีค่าคะแนนสูงที่สุดคือ 34 ในขณะที่รูปแบบที่ 1 และ 2 ได้คะแนน 18 และ 19 ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะทางผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญต้องการให้การออกแบบมีลักษณะร่วมสมัย รวมถึงมีการพัฒนาไปจากรูปแบบเดิมของสกุลช่างสุโขทัยเพื่อขยายฐานของกลุ่มลูกค้าให้กว้างมากขึ้น

4.2 ผลการทดลอง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองลงยาสีบนเครื่องประดับด้วยการใช้ยาสีร้อนและยาสีเย็น ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านของเทคนิคและกระบวนการ โดยการลงยา (enamel) นั้นเป็นการใช้สารเคมีที่มีส่วนผสมระหว่างผงควอตซ์ผสมกับผงโลหะให้สีชนิดต่างๆที่มีความละเอียดสูงซึ่งมีลักษณะทางกายภาพเป็นก้อนแข็งนำไปบดผสมน้ำเล็กน้อยใส่ลงในพื้นที่เป็นร่องระหว่างลวดลายในเครื่องประดับ แล้วใช้ความร้อนอบให้ยาสีละลายติดทำให้พื้นเป็นสีต่างๆ เรียกว่า การลงยาสีร้อน ส่วนการลงยาสีเย็นนั้น ผงสีที่ใช้จะมีการนำไปทำเป็นลักษณะสารละลายที่มีความเข้มข้นสูง สามารถนำไปใช้งานได้เลย จากนั้นผ่านกระบวนการทำให้แข็งตัวโดยการผสมตัวที่ทำให้เกิดการแข็งตัวหรือใช้แสงอัลตราไวโอเลตเพื่อเร่งปฏิกิริยาได้ ซึ่งการลงยาสีร้อนนั้น จะให้ความแข็งแรงทนทานมากกว่าการลงยาสีเย็น



รูปที่ 3 ผลงานสำเร็จจากการลงยาสีร้อน

จากรูปที่ 3 จะเห็นได้ว่าลักษณะของเครื่องประดับที่ได้ข้อมูลจากแนวทางการออกแบบที่ 3 คือ เน้นการเรียงร้อยเป็นเส้นและดัดแปลงรูปทรงมาจากลูกประคำ ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองทำเครื่องประดับโดยการนำเอาลวดลายเครื่องเคลือบมาผสมในตัวเครื่องประดับและใช้วิธีการลงยาสีร้อน ทำให้ได้เครื่องประดับที่มีความแปลกใหม่ร่วมสมัยมากขึ้น

4.2.2 รูปผลงานสำเร็จลงยาสี่เย็น



รูปที่ 4 ผลงานสำเร็จจากการลงยาสี่เย็น

จากรูปที่ 4 จะเห็นได้ว่าลักษณะของเครื่องประดับที่ได้ข้อมูลจากแนวทางการออกแบบที่ 3 คือ เน้นการเรียงร้อยเป็นเส้นและดัดแปลงรูปทรงมาจากลูกประคำ ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองทำเครื่องประดับโดยการนำเอาลวดลายธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้มาผสมในตัวเครื่องประดับและใช้วิธีการลงยาสี่เย็น ทำให้ได้เครื่องประดับที่มีความแปลกใหม่โดยมีมิติที่เป็นเรขาคณิตรวมถึงการฉลุลายทำให้ดูโปร่งมากขึ้น

5. สรุปผลการทดลอง

ผลจากการออกแบบงานเครื่องประดับให้ร่วมสมัยโดยใช้เทคนิคของงานสกุลช่างสุโขทัยจากการเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ ตำรา และการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางการออกแบบทั้ง 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 การเน้นเทคนิคการผลิตงานเครื่องประดับสกุลช่างสุโขทัย

แนวทางที่ 2 การเน้นลวดลายที่เป็นลักษณะเด่นของงานสุโขทัย

แนวทางที่ 3 การเน้นลักษณะเรียวร้อยและรูปทรงของลูกประคำ

จนได้แบบเครื่องประดับที่สามารถนำมาพัฒนาต่อเป็นเครื่องประดับสกุลช่างสุโขทัยร่วมสมัยได้ คือแนวทางที่ 3 เป็นการออกแบบที่เน้นลักษณะการเรียวร้อยและรูปทรงของลูกประคำ ผู้วิจัยได้นำแบบดังกล่าวมาพัฒนาปรับปรุงรูปแบบจนได้ตรงตามความต้องการ จากผลการศึกษาความพึงพอใจต่อเครื่องประดับร่วมสมัยโดยใช้เทคนิคของงานสกุลช่างสุโขทัย พบว่า รูปแบบที่ 3 ที่มีการลดทอนและเน้นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตและการเรียวร้อยในลักษณะของลูกประคำมีค่าคะแนนสูงที่สุดคือ 34 ในขณะที่รูปแบบที่ 1 และ 2 ได้คะแนน 18 และ 19 ตามลำดับ ผลจากการออกแบบ ผู้วิจัยได้ทำการขึ้นรูปเครื่องประดับต้นแบบจำนวนสองรูปแบบที่ใช้เทคนิคการลงยาสีและลวดลายประดับที่แตกต่างกัน คือ รูปแบบที่เน้นการร้อยเรียงเป็นลูกประคำ ใช้การลงยาสีร้อนทำเป็นต้นแบบเครื่องประดับโดยนำเอาลวดลายเครื่องเขินเข้ามาประดับพร้อมกับการฉลุลาย ในขณะที่เครื่องประดับต้นแบบที่ใช้การลงยาสีเย็น ได้ทดลองชุบทองและนำเอาลวดลายดอกไม้ ใบไม้จากธรรมชาติเข้ามาผสมผสานกับตัวงาน ทำให้ได้มีความร่วมสมัยมากขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

กาญจนาภิเษกวิทยาลัย ช่างทองหลวง. (2549). การศึกษาและรวบรวมภูมิปัญญาช่างฝีมืองานทองลายโบราณ

สุโขทัย. โครงการพัฒนาและสร้างงานหัตถกรรมเครื่องทองสุโขทัย. การรวบรวมภูมิปัญญาเชิงช่างสร้างองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ, 2549.

เดลินิวส์. บ้านทองสมัย-ครบเครื่องความประณีต. เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2558. เข้าถึงได้จาก

<http://m.dailynews.co.th/Article.do?contentId=179143>

ปราโมทย์ เขาหิน. (2557). สัมภาษณ์

สันติ เล็กสุขุม. (2551). โบราณสถานกับรูปแบบสันนิษฐาน มรดกโลก สุโขทัย ศรีสุชนาลัย กำแพงเพชร 2. ทีวีวัฒนธรรมการพิมพ์.

สันติ เล็กสุขุม. (2555). ศิลปะสุโขทัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ

สันติ เล็กสุขุมและคณะ. (2551). โบราณสถานกับรูปแบบสันนิษฐาน มรดกโลก สุโขทัย ศรีสุชนาลัย กำแพงเพชร
1. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร. (2553). นำชมอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย ศรีสุชนาลัย กำแพงเพชร. พิมพ์ครั้งที่ 3. สุโขทัย: โรงพิมพ์วิทยา คอมพิวเตอร์-ออฟเซต

หนังสือชุดวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสุโขทัย. สุโขทัย: ม.
ป.ท. ม.ป.ป.

อโนมา. (2545). ทองสุโขทัย. ม.ป.ท.

Chus Bures. (2559), **About**. Accessed February 12. Available <http://www.chusbures.com/about/>

Werly Richard and Maquin Bernard. (2004). **Jewelry Treasures of Thailand**. Bangkok: Beauty Gems.